

Igitabo cya Daniyeli – Nimeru Mirongo Cyenda n'Enye

Guhishura Imiterere y'Ubuhanuzi: Gusobanukirwa n'Ububasha Butatu Buyobora kuri Harumagedoni

Jeff Pippenger
2024-02-27

Imiterere y'ubuhanuzi yakoreshejwe na William Miller yari imiterere y'ububasha bubiri buhindura amatongo bwa Roma ya gipagani bukurikiwe na Roma ya gipapa. Imiterere y'ubuhanuzi ikoreshwa na Future for America ni imiterere y'ububasha butatu buhindura amatongo bwa Roma ya gipagani bukurikiwe na Roma ya gipapa hanyuma n'Ubuporotesitanti bw'ubuhakanyi. Ibyo bigaragarira bitatu bya Roma ni ubwo bubasha butatu buhindura amatongo bw'ikiyoka, inyamaswa n'umuhanuzi w'ibinyoma. Iyo miterere yamenyekanye ku rugero runini binyuze mu kurwanywa kwazanywe kurwanya umucyo w'imirongo itandatu ya nyuma y'igice cya cumi na kimwe cya Danieli, yakuweho ikimenyetso mu gihe cy'iherezo mu mwaka wa 1989.

Imyigaragaro ibiri ya mbere ya Roma igaragaza imiterere y'ubuhanuzi ya Roma ya none, ari yo myigaragaro ya gatatu kandi ya nyuma ya Roma. Roma ya none igaragaza imiterere y'ubutegetsu bwa nyuma bwo gutoteza bufite ibice bitatu bwo mu minsi y'imperuka. Bifitanye isano ya bugufi, ariko kandi bitandukanye mu buryo bugaragara, ni imyigaragaro itatu ya Babuloni. Iya mbere yari Babeli ya Nimurodi. Iya kabiri yari Babuloni ya Nebukadinezari na Belushazari. Izo mpamyabuhanuzi zombi hamwe zigaragaza imico y'ubuhanuzi ya Babuloni ya none. Nubwo ku rwego rumwe Roma ya none na Babuloni ya none ari ikintu kimwe, imyigaragaro itatu ya Babuloni igaragaza kugwa kwa nyuma kwa Babuloni, n'ubwibone bw'umuntu w'icyaha.

Kugwa kwa Babuloni ni ingingo nini kandi yihariye mu buhanuzi bwo muri Bibiliya, nk'uko no kwibona kwa papa w'i Roma ari ko. Mu Byahishuwe igice cya cumi na karindwi, umwe mu bamarayika basuka ibyago birindwi bya nyuma araza kugira ngo agaragaze by'umwihariko urubanza rwa Babuloni, ari na ryo rindi jambo risobanura kugwa kwayo.

Nuko umwe muri ba bamarayika barindwi bari bafite za nzabya ndwi aza arambwira ati: Ngwino hano; ndakwereka urubanza rw'iyu ndaya ikomeye yicaye ku mazi menshi; ari yo abami bo mu isi basambanye na yo, kandi abatuye isi basindishijwe n'umuvinyu w'ubusambanyi bwayo. Nuko anjyana mu Mwuka mu butayu: mbona umugore yicaye ku nyamaswa y'umutuku w'umuhengeri, yuzuye amazina yo gutuka Imana, ifite imitwe irindwi n'amahembe icumi. Ibyahishuwe 17:1–3.

Igikorwa cy'umumarayika ni ukwereka Yohana urubanza rw'umugore wanditswe ku gahanga "AMAYOBERA BABULONI."

Kandi uwo mugore yari yambaye ibara ry'umutuku w'isine n'iry'igituku, kandi yari arimbishijwe izahabu n'amabuye y'igicro cyinshi n'amasaro, afite mu kuboko kwe igikombe

cy'izahabu cyuzuye ibizira n'umwanda w'ubusambanyi bwe. Kandi mu ruhanga rwe hari handitsweho izina riti: UBWIRU, BABELI IKOMEYE, NYINA W'ABAMARAYA N'UW'IBIZIRA BYO MU ISI. Nuko mbona uwo mugore yasinze amaraso y'abera n'amaraso y'abahowe Yesu; kandi ubwo namubonaga, natangajwe no kwibaza gukomeye. Ibyahishuwe 17:4–6.

Igikoresho cya politiki mpuzamahanga ubupapa bukoresha mu minsi y'imperuka kugira ngo burenganye abo bufata ko ari abahakanyi bugaragazwa n'“inyamaswa itukura, yuzuye amazina yo gutuka Imana, ifite imitwe irindwi n'amahembe icumi.” Kuba ayicayeho bigaragaza ko ari we uyigenzura, nk'uko uwicaye ku ifarashi aba ayigenzura.

Kandi umugore wabonye ni wa murwa mukuru utegeka abami bo mu isi. Ibyahishuwe 17:8.

“Inyamaswa itukura ifite imitwe irindwi n'amahembe icumi” ni Roma y'iki gihe, kandi ishushanya imiterere ya geopolitiki umugore akoresha mu gutoteza indahemuka z'Imana mu minsi y'imperuka. Uwo mugore ni Babuloni y'iki gihe, wa murwa mukuru ukora ubusambanyi kandi utegeka abami bo mu isi. Uburyo bubiri bwa mbere bwo kwigaragaza kwa Babuloni, bushushanyijwe na Babeli mu Itangiriro igice cya cumi na rimwe, na Babuloni mu gitabo cya Daniyeli ibice bya kane n'ibya gatanu, busobanura ubwibone no kugwa kwa Babuloni y'iki gihe mu minsi y'imperuka. Umugore ucirwaho iteka mu Ibyahishuwe igice cya cumi na karindwi ni Babuloni y'iki gihe, kandi inyamaswa ateguka ni Roma y'iki gihe. Yakoze ubusambanyi n'abami, kandi hamwe babaye umubiri umwe.

Ni cyo gituma umugabo azasiga se na nyina, akomatana n'umugore we; bombi bazaba umubiri umwe. Itangiriro 2:24.

Nubwo ari kimwe, hari ibice bimwe by'ubuhanuzi birebana n'i Roma ya none na Babuloni ya none bitandukanyijwe mu Ijambo ry'Imana. Inkuru ya Babuloni ya none, nk'uko ishyingirwaho n'abahamya babiri ba Babeli na Babuloni, yerekeye ubwibone bwayo n'ugusenyuka kwayo kwa nyuma. Mu mironko itandatu ya nyuma ya Daniyeli 11, umwami wo mu majyaruguru akoreshwa nk'uhagarariye ubupapa. Papa w'i Roma ni uhagarariye Satani ku isi.

“Kugira ngo Itorero ribone inyungu n'icyubahiro by'iyi si, ryayobowe gushaka ubutoni n'inkunga by'abakomeye bo mu isi; kandi rimaze muri ubwo buryo kwanga Kristo, ryashowe kwemera no kugandukira uhagarariye Satani—umwepiskopi w'i Roma.” *The Great Controversy*, 50.

Satani yashakaga kuba Imana, kandi icyifuzo cye cyari ugufata intebe z'ubwami za politike n'iz'idini z'Imana.

Mbega ukuntu uguye uvuye mu ijuru, wa Lusiferi we, mwana w'umuseke! Mbega ukuntu uciwe ukagwa hasi ku butaka, wowe wacogoje amahanga! Kuko wavuze mu mutima wawe uti: Nzazamuka njye mu ijuru, nzashyira intebe yanjye y'ubwami hejuru y'inyenyeri z'Imana; kandi nzicara ku musozi w'iteraniriro, ku mpera z'amajyaruguru; nzazamuka ndenge ahirengeye ibicu; nzahwana n'Isumbabyose. Yesaya 14:12–14.

Satani yifuzaga kuzamura intebe ye y'ubwami (ikimenyetso cy'ubutegetsu bwa cyami), "hejuru y'inyenyeri z'Imana." Inyenyeri z'Imana ni abamarayika, kandi zigereranya imikorere y'ubutegetsu bw'Imana. Satani yifuzaga "na we" kwicazwa "ku musozi w'iteraniro, mu mpande z'amajyaruguru." Iteraniro ni Itorero, kandi riherereye i Yerusalemu, ahari mu mpande z'amajyaruguru. Kwicazwa ku ntebe y'ubwami mu "mpande z'amajyaruguru," ni ukuba umwami w'amajyaruguru. Kristo ni we Mwami nyakuri w'Amajyaruguru, kandi ni na we Mwami utegeka ubutegetsu bw'Imana. Satani yifuzaga "guhwana n'Isumbabyose."

Indirimbo na Zaburi by'abahungu ba Kora. Uwiteka arakomeye, kandi akwiriye gushimwa cyane mu murwa w'Imana yacu, ku musozi wera wayo. Umusozi Siyoni, uri ku mpande z'amajyaruguru, umurwa w'Umwami mukuru, ni mwiza ku bw'aho uherereye, ni wo byishimo by'isi yose. Imana izwi mu ngoro zawo nk'ubuhungiro. Zaburi 48:1-3.

Uhagarariye Satani wo ku isi ni musenyeri wa Roma (papa). Mu mirongo itandatu ya nyuma ya Daniyeli 11, ukuzamuka kwa nyuma no kugwa kwa papa wa Roma birerekanywe, kandi aho papa ahagarariwe nk'umwami w'amajyaruguru. Ni umutware w'Itorero Gatolika, kandi ijamba "gatolika" risobanura ko ari iry'isi yose. Kugira ngo Satani yigane intebe zombi za Kristo (iza politiki n'iy'idini), Satani yashinze Itorero Gatolika agamije kugira gahunda y'idini y'isi yose igihe azatangirira kwiyoberanya nka Kristo mu minsi y'impera.

"Uko kwivanga kwa gipagani n'Ubukristo kwatumye habaho ukuzamuka kw'umuntu w'icyaha' wahanuwe mu buhanuzi ko azarwanywe Imana kandi akishyira hejuru yayo. Iyo gahunda nini y'idini ry'ibinyoma ni igihangano ndengakamere cy'ububasha bwa Satani—urwibutso rw'imihati ye yo kwicaza ku ntebe y'ubwami kugira ngo ategereke isi akurikije ubushake bwe." *The Great Controversy*, 50.

Satani yubatswe gahunda y'idini yo ku isi yose, kandi yubakira n'imiterere ya politiki yo ku isi yose, agamije kwigana intebe ebyiri z'ubutware Umwami w'ukuri w'Amajyaruguru yicayeho. Abami icumi bo mu Ibyahishuwe igice cya cumi na karindwi, uwo maraya asambana na bo kandi akabategeka mu minsi ya nyuma, bahagarariye ya nyamaswa ifite imitwe irindwi n'amahembe icumi, itegereka n'umugore ufite BABULONI yanditswe ku gahanga ke. Mu gice cya cumi na karindwi, abo bami icumi "bazanga maraya, kandi bazamuhindura umusaka kandi yambaye ubusa, kandi bazarya inyama ze, bamutwikishe umuriro." Bityo, urubanza rwe ni ko rugaragazwa. Uko kwigaragaza kwa gatatu kwa Babuloni kuranga ukugwa kwa nyuma kwa Babuloni. Uko kwigaragaza kwa gatatu kwa Roma kuranga imiterere ya politiki ategereka.

Ubutumwa bw'abamarayika batatu bwo mu Byahishuwe igice cya cumi na kane buvuga ugusenyuka kwa nyuma kwa Babuloni ya none, nk'uko na Daniyeli igice cya cumi na rimwe, umurongo wa mirongo ine na kane n'ura mirongo ine na gatanu na bwo bubivuga. Ugusenyuka kwayo kwa nyuma kuvugwa mu gice cya cumi na karindwi cy'Ibyahishuwe, ariko kurushaho gusobanurwa by'umwihariko mu gice cya cumi na munani. Ishusho Daniyeli 11 itanga y'ugusenyuka kwa nyuma kwa Babuloni ya none, iherekejwe n'ishushanyo ry'abamarayika batatu bo mu gice cya cumi na kane, hamwe n'igisobanuro cy'ugusenyuka kwa nyuma kiri mu bice bya cumi na karindwi na cumi na munani, bigomba guhurizwa hamwe, umurongo ku murongo. Muri Daniyeli 11, ugusenyuka kwa nyuma kwa Babuloni ya none kugaragazwa ko kuba igihe itabonye

umutabaro.

Kandi azashinga amahema y'ingoro ye hagati y'inyanja ku musozi wera w'ikuzo; nyamara azagera ku iherezo rye, kandi nta uzamufasha. Daniyeli 11:45.

Mu murongo ukurikiyeho Mikayeli arahaguruka, kandi igihe cy'igeragezwa cy'abantu kirarangira. Uwo murongo utangizwa n'amagambo agira ati: "Kandi muri icyo gihe." Igihe Babuloni ya none izagwa, igihe cy'igeragezwa cy'abantu kirarangira, kandi izapfa yonyine. Marayika wa gatatu aranga irangira ry'igihe cy'igeragezwa kuko aranga ko isi yagabanyijwemo ibyiciro bibiri by'abantu, abafite ikimenyetso cya ya nyamaswa n'abafite ikimenyetso cy'Imana. Muri icyo gihe, umujinya w'Imana usukwa kuri Babuloni ya none no kuri abo bemeye ikimenyetso cy'ubutware bwayo.

Maze marayika wa gatatu arabakurikira, avuga n'ijwi rirenga ati: Nihagira umuntu wese uramya ya nyamaswa n'igishushanyo cyayo, kandi akakira ikimenyetso cyayo mu gahanga ke cyangwa mu kuboko kwe, uwo na we azanywa ku nzoga z'uburakari bw'Imana, zasutswe zitavanze mu gikombe cy'uburakari bwayo; kandi azababazwa n'umuriro n'amazuku imbere y'abamarayika bera n'imbere y'Umwana w'Intama. Umwotsi w'umubabaro wabo uzamuka iteka ryose; kandi abaramya ya nyamaswa n'igishushanyo cyayo, n'ukakira ikimenyetso cy'izina ryayo wese, nta buruhukiro bazagira ku manywa na nijoro. Aha ni ho kwihangana kw'abera kuri: aha ni ho hari abitondera amategeko y'Imana n'ukwizera kwa Yesu. Ibyahishuwe 14:9–12.

Mu Byahishuwe igice cya cumi n'umunani, urubanza rw'indaya ikomeye rugaragazwa nk'urubanza rugenda rutezwa imbere, rutangirira ku itegeko rya vuba ryerekeye ku cyumweru, igihe ijwi rya kabiri rihamagara izindi ntama z'Imana ngo zisohoke i Babuloni. Kugeza ku murongo wa makumyabiri n'umwe, iherezo ry'igihe cy'imbabazi riba rimaze kugaragazwa, bityo hakamenyekana ko igihe gihera ku itegeko rya vuba ryerekeye ku cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika kugeza igihe Mikayeli azahagurukira ari igihe urubanza rwa Babuloni y'iki gihe rushyirwa mu bikorwa, mu gihe cy'itotezwa rikomeye.

Nuko marayika ukomeye aterura ibuye rimeze nk'urusyo runini, arijugunya mu nyanja, avuga ati: Uku ni ko uwo murwa ukomeye wa Babuloni uzajugunywa hasi ku mbaraga, kandi ntuzongera kuboneka ukundi rwose. Kandi ijwi ry'abacuranga inanga n'abaririmbyi n'abavuzza imyironge n'abavuzza amakondera ntirizongera kumvikana ukundi rwose muri wowe; kandi nta munyabugeni n'umwe, ukora umwuga uwo ari wo wose, uzongera kuboneka muri wowe; kandi urusaku rw'urusyo ntiruzongera kumvikana ukundi rwose muri wowe; kandi umucyo w'itara ntuzongera kukumurikira ukundi rwose muri wowe; kandi ijwi ry'umukwe n'iryo umugeni ntibizongera kumvikana ukundi rwose muri wowe: kuko abacuruzi bawe bari ibikomerezwa byo mu isi; kuko amahanga yose yayobejwe n'ubupfumu bwawe. Kandi muri we habonetse amaraso y'abahanuzi n'ay'abera n'ay'abishwe bose bo mu isi. Ibyahishuwe 18:21–24.

Kujugunywa hasi kw'ibuye, gucecekesha abaririmbyi n'abakozi, kuzimya urumuri rw'itabaza, no gucecekesha amajwi y'umugeni n'umukwe, byose ni imvugo zakuwe mu Isezerano rya Kera zigaragaza irangira ry'igihe cy'imbabazi.

Iyo Daniyeli igice cya cumi na kimwe ishyizwe, mu buryo bw'ubuhanuzi, ku Byahishuwe ibice bya cumi na bitatu na cumi na bine, hanyuma ibyo bice byombi bigashyirwa ku bice bya cumi na karindwi na cumi na munani by'Ibyahishuwe, tubonamo imirongo itatu y'ubuhanuzi, ari yo, mu yandi kuri, igereranya ugukorwa kanyuma kwa Babuloni ya none. Buri murongo muri iyo itatu ugereranya imwe mu mbaraga eshatu z'uruhurirane ziyobora isi ku Harumagedoni. Daniyeli igice cya cumi na kimwe iranga ya nyamaswa (ubupapa). Ibyahishuwe ibice bya cumi na bitatu na cumi na bine bitanga iyo mateka nyayo, ariko bibona ibintu mu ruhande rw'umuhanuzi w'ibinyoma (Leta Zunze Ubumwe za Amerika). Ibyahishuwe ibice bya cumi na karindwi na cumi na munani biranga uwo murongo nyawo w'ubuhanuzi, ariko amateka ahagarariwe aho yibanda kuri cya kiyoka (Umuryango w'Abibumbye).

Buri murongo uko ari butatu butangirira mu gihe cy'imperuka mu mwaka wa 1798. Umurongo wa mirongo ine w'igice cya cumi na rimwe cya Daniyeli utangirana n'aya magambo ngo: "Kandi mu gihe cy'imperuka." "Igihe cy'imperuka" kivugwa mu ntangiriro y'uwo murongo ni 1798, kandi igihe uwo murongo wasohoraga mu 1989, na bwo cyari "igihe cy'imperuka," kuko Yesu yerekana imperuka akoresheje intangiriro igihe ashaka gushyiraho umukono we ku kuri kw'ingenzi. Mushiki wacu White atumenyeshya ko igice cya cumi na gatatu cy'Ibyahishuwe na cyo gitangirira mu 1798.

"Kandi igihe Ubupapa, bwambuwe imbaraga zabwo, bwahatirwaga guhagarika itoteza, Yohana yabonye ubundi butegetsi buzamuka kugira ngo bwumvikanishe ijwi ry'ikiyoka, kandi bukomeze umurimo wa kinyamanswa kandi wo gutuka Imana. Ubu butegetsi, ari bwo bwa nyuma buzarwanya itorero n'amategeko y'Imana, bwagereranyijwe n'inyamaswa ifite amahembe ameze nk'ay'umwana w'intama." Signs of the Times, November 1, 1899.

Umurongo w'ubuhanuzi utangirira mu murongo wa mirongo ine wa Daniyeli cumi n'umwe mu mwaka wa 1798, ukomeza kugeza igihe igihe cy'igeragezwa cy'umuntu kirangiriye, ubwo Mikayeli azahaguruka. Umurongo w'ubuhanuzi utangirira mu 1798, "igihe Ubutware bwa Papa, bwambuwe imbaraga zabwo, bwahatirwaga guhagarika itotezwa," kandi urangirana n'igihe uburakari bw'Imana busutswe ku bemeye "ikimenyetso" cy'ubutware bwa Papa. Mu gitabo cy'Ibyahishuwe igice cya cumi na karindwi, igihe marayika aza kwa Yohana kumwerekana urubanza rw'indaya ya Papa, Yohana ajyanwa ku mpera nyakuri y'"ubutayu," bugereranya amateka y'umwaka wa 538 kugeza ku wa 1798. Yohana ashyizwe mu buryo bw'umwuka mu 1798, yandika urubanza rwa Babuloni ya none, rutangirana n'ijwi rya kabiri ryo mu Ibyahishuwe cumi n'umunani, ritangaza ko ubutware bwa Papa bwujuje igikombe cy'igihe cyabwo cy'igeragezwa, maze urubanza rwarwo rugakomeza kugeza igihe cy'igeragezwa kirangiye ubwo urusyo runini rutabwa mu nyanja.

Umurongo ku wundi, iyi mirongo itatu igaragaza ugwa kwa nyuma kwa Babuloni ya none, yakoze ubusambanyi n'abami ba Roma ya none. Daniyeli cumi na rimwe ni umuhamya wa ubupapa, bugereranywa n'umwami wo mu majyaruguru. Ibyahishuwe cumi na bitatu na cumi na bine ni umuhamya w'umuhanuzi w'ibinyoma, kandi ibice cumi na birindwi na cumi na munani bihamya uruhare rw'ikiyoka (abami icumi). Imiterere y'ubuhanuzi ikoreshwa na Future for America ishingiyeye ku bushobozi butatu buyobora isi kuri Harumagedoni.

Abahamya babiri ba Babeli na Babuloni bagaragaza ibimenyetso by'ubuhanuzi biranga Babuloni ya none. Abo bahamya bombi bavuga ubwibone bw'umuyobozi wa gipapa, uvuga ko ari Umukristo kandi akicaza mu rusengero rw'Imana, ndetse akiyamamaza ko ari Imana. Abo bahamya bombi kandi bagaragaza kugwa kwe kwa nyuma. Ukwishyira hejuru kwa papa no kugwa kwe kwa nyuma, nk'uko bigaragazwa mu ishusho eshatu za Babuloni, ni byo bishyiraho iyerekwa ry'amateka y'ubuhanuzi.

Muri iyo minsi abantu benshi bazahagurukira umwami wo mu majyepfo; kandi n'abanyarugomo bo mu bwoko bwawe bazishyira hejuru kugira ngo bashyigikire iyerekwa; ariko bazagwa. Daniyeli 11:14.

Mu nyandiko ikurikiraho tuzakomeza gusuzuma uburyo butatu Babuloni yigaragazamo.

Nuko numva irindi jwi rivuye mu ijuru rivuga riti: Nimusohoke muri we, bwoko bwanjye, kugira ngo mudaharana mu byaha bye, kandi kugira ngo mutagerwaho n'ibyago bye. Kuko ibyaha bye byageze mu ijuru, kandi Imana yibutse gukiranirwa kwe. Mumwishyure nk'uko na we yabishyuye, kandi mumwongerere incuro ebyiri hakurikijwe imirimo ye: mu gikombe yujuje, abe ari cyo mumwuzurizamo incuro ebyiri. Uko yihesheje ikuzo kandi akabaho mu byishimo by'umurengera, abe ari ko mumuhe umubabaro n'agahinda bingana bityo; kuko avuga mu mutima we ati: Nicaye ndi umwamikazi, kandi sindi umupfakazi, kandi sinzabona agahinda na hato. Ni cyo gituma ibyago bye bizamugeraho ku munsu umwe, urupfu n'icyunamo n'inzara; kandi azatwikwa rwose n'umuriro; kuko Uwiteka Imana imucira urubanza afite imbaraga. Ibyahishuwe 18:4–8.